

27.02.2026

## Høringsinnspill fra Norges museumsforbund for ny kulturmiljølov – skipsfunn

Norges museumsforbund er glad for at Klima- og miljødepartementet nå sender ut et høringsnotat om skipsfunn. Museumsforbundet var blant institusjonene som i høringsinnspillet til NOU 2025:3 Ny kulturmiljølov påpekte det var en mangel i utredningen at skipsfunn ikke ble nærmere utredet. Museumsforbundet mente da, i likhet med flere av medlemmene våre, at dette var en svakhet og at skipsfunn måtte utredes dersom man ikke fant en egnet løsning innenfor det foreslåtte lovverket. Vi støttet i høringen Museum Stavangers (MUST) forslag om at skipsfunn bør innarbeides i lovforslagets paragraf om jordfaste kulturminner, et synspunkt som ble delt av flere av våre medlemmer med kompetanse på skipsfunn. For å unngå utfordringer fra økt dykkeaktivitet medfører bør skipsfunn ha en fast fredningsgrense. MUST foreslår fartøy «bygget før 1918, eller til og med 1917». Vi vil minne om at alle forvaltningsmuseene for arkeologiske kulturminner under vann var omforent i sine innspill om denne formuleringen. Dette kan leses i innspillene til Stiftelsen Museum Vest (Bergens Sjøfartsmuseum), Stiftelsen Norsk Folkemuseum (Norsk Maritimt Museum) og UiT Norges Arktiske Universitet. Museumsforbundet støttet da en 1917-grense som harmonerer med andre grenser i loven. I det nye høringsnotatet tilsvarende disse synspunktene alternativ 1 der man i §15 Automatisk freda kulturmiljø får en ny § 15 d Skip forlist til og med 1918 og i årene 1940-1945 samt ny § 33 annet ledd: Tilsvarende gjelder skipsfunn som er automatisk fredet etter § 15 d. Museumsforbundet mener dette alternativet best ivaretar særskilte fredningsregler for skipsfunn.

Museumsforbundet støtter forslaget om alternativ 1 som en løsning, men mener at forlist i § 15 d må erstattes med **byggeår til og med 1918**. Dette vil erstatte den flytende 100-årsgrensen med en fast årstallsgrense som vil gi større forutsigbarhet for både forvaltning, næringsliv og allmenheten. Årstallet korresponderer med andre vernegrenser i loven, men like viktig er tidens endringer i skipsfarten med utfasing av seilskip i tre og overgang til sveisede stålskrog og motordrift. I tillegg får man

bedre dokumentasjon blant annet ved dannelsen av Norges rederiforbund i 1909 samt opprettelse av Skipsfartsavdelingen i Utenriksdepartementet i 2013 og Norsk Sjøfartsmuseum i 1914. Byggeår kan ofte fastslås gjennom arkivmateriale, typologi og naturvitenskapelige analyser (dendrokronologi). Forlisår er ofte usikre og langt mer krevende å fastslå, noe som vil gi betydelige praktiske utfordringer og gjøre håndheving av loven mer komplisert. Dersom man bruker forlist som begrep vil man også risikere å miste mange viktige funn knyttet til tradisjonsbåter og innsjøbåter. I tillegg mener vi at i årene 1940-1945 må erstattes av skip forlist i krigshendelser 1940-1945 slik at man får den ønskede avgrensningen og ikke innlemmer skip som ikke er tilknyttet krigshendelser. Norges museumsforbund støtter for øvrig høringsuttalelsen fra Stiftelsen Norsk Folkemuseum, Norsk Maritimt Museum som påpeker at vedtaksfredning og at fartøy forlist under andre verdenskrig best ivaretas gjennom en verneplan. Museumsforbundet støtter også kommentarene i deres høringsinnspill om at § 4 Definisjon av skipsfunn også må innbefatte «last og annet som har vært om bord» slik at funnet forvaltes i en helhetlig kulturhistorisk kontekst samt øvrige kommentarer.

Norge har jurisdiksjon over store havområder, langt større enn landarealet, og det er av den grunn viktig å styrke hensynene til kulturminnene i forvaltning av hav og havbunn. Dette har svakt vern i dag og Norges museumsforbund støtter av den grunn Stiftelsen Norsk Folkemuseums forslag til formulering i §3 Lovens virkeområde.

**Alle svar må gjennom en manuell godkjenning før de blir synlige på regjeringen.no.**